

Slobodan Peković osuđen za ubistvo civila i silovanje u Foči 1992. godine – prva presuda crnogorskog suda za ratno seksualno nasilje ohrabrenje za žrtve

Viši sud u Podgorici je danas, posle trogodišnjeg suđenja, osudio Slobodana Pekovića na kaznu zatvora od 20 godina za ratni zločin protiv civilnog stanovništva izvršen 1992. godine u Bosni i Hercegovini.

Peković je osuđen za ubistvo dvoje civila, Emine i Muja Šabanovića, u selu Hum kod Foče, kao i za silovanje ženske osobe zaštićenog identiteta u stanu u Foči, koju je izveo iz zloglasne sale „Partizan“.

Sudskim vijećem je predsjedavala sutkinja Nada Rabrenović, dok su članovi vijeća bili sudije Zoran Radović i Goran Šćepanović. Optužnicu je zastupala specijalna tužiteljka Tanja Čolan Deretić.

Presuda je važan iskorak za crnogorsko pravosuđe, jer je riječ o prvoj presudi za ratno seksualno nasilje i najstrožoj kazni za ratne zločine još od presude za ubistvo članova porodice Klapuh iz 1996. godine. Ova presuda je značajan pomak u kažnjavanju ratnih zločina u Crnoj Gori i može biti ohrabrenje za druge žrtve da potraže pravdu u sudskim postupcima.

Presuda je prvostepena i na nju okrivljeni ima pravo žalbe Apelacionom sudu Crne Gore.

Slobodan Peković, koji se ranije prezivao Ćurčić, proglašen je krivim da je kao pripadnik Vojske Republike Srpske u junu 1992. godine učestvovao u napadu na selo Hum kod Foče. Tada je zajedno s drugim vojnicima iz kuće izveo Eminu Šabanović, udarajući je lopatom po cijelom tijelu i vukući je za kosu, da bi je odveo do kuće Muje Šabanovića, gdje ih je oboje usmrtio pucajući na njih iz automatskog oružja, a potom zapalio kuću s njihovim tijelima.

Peković je proglašen krivim i za silovanje oštećene svjedokinje A1. Naime, nakon što je A1 prinudno dovedena u Foču, u sportsku salu „Partizan“, Peković ju je izveo iz sale zajedno s njenim maloljetnim djetetom, sa svjedokinjom A2 i još nekoliko žena i djece. Odveo ih je u stan preko puta policijske stanice, gdje je A1 silovana.

Obrazlažući presudu, Sud je naveo da je u postupku dokazano, na osnovu iskaza svjedoka, da se Peković 8. juna 1992. godine nalazio u selu Hum, zajedno s drugim pripadnicima vojske Republike Srpske. Sud je posebno cijenio iskaz svjedokinje Ramize Grcić, koja je vidjela kako srpski vojnici izvode Eminu Šabanović iz kuće, udaraju je lopatom, bacaju preko trnja, vuku za kosu i onesviješćenu odvoze do kuće Muje Šabanovića. Nakon nekog vremena, kuća je zapaljena, a tijela Emine i Muja pronađena

su ugljenisana. Ramiza je navela da je prepoznala Pekovića jer je u jednom trenutku skinuo čarapu s glave, a od ranije ga je poznavala.

Što se tiče drugog djela optužnice, Sud je ukazao da je iskaz oštećene A1 detaljan, kako u pogledu Pekovićevog ponašanja prema njoj, tako i prema ostalim ženama u stanu koje su takođe bile silovane od strane drugih vojnika. Iako A1 nije poznavala Pekovića, identifikovala ga je svjedokinja A2, koja ga je od ranije poznavala. Utvrđeno je da su A1, A2 i druge žene izvedene iz sale „Partizan“ i odvedene u stan u blizini stanice policije, gdje je Peković silovao A1. Navodi o silovanju potvrđeni su i medicinskom dokumentacijom.

Ove činjenice utvrdio je i Sud Bosne i Hercegovine u osuđujućoj presudi za okrivljenog Jaska Gazdića, na koju je tokom završnih riječi podsjetila i specijalna tužiteljka Čolan Deretić. U postupku vođenom u Sarajevu, svjedokinja je jasno optužila i Gazdića i Ćurčića (*Pekovića*) za silovanje, a Sud BiH je njen iskaz prihvatio kao vjerodostojan, detaljan i potvrđen medicinskom dokumentacijom. Sud BiH je tom prilikom u prilog objektivnosti i nepristrasnosti svjedočenja oštećene A1 naveo da je napravila jasnu razliku u postupanju optuženih, navodeći da je Slobodan Ćurčić (*Peković*) bio grub, glasan i bahat, dok je Gazdić cijelo vrijeme samo šutio i smijao se.

Kao otežavajuće okolnosti Sud je cijenio Pekovićevu raniju osuđivanost, upornost i surovost pri izvršenju krivičnih djela, kao i lukavost i prepredenost, posebno imajući u vidu da je često boravio u selu Hum i da su ga mještani poznavali, a da prema njima nije pokazao nikakvu milost. Sud nije uzeo kao olakšavajuću okolnost činjenicu da je Peković otac dvoje djece, saopštivši da prilikom izvršenja djela nije pokazao saosjećanje.

Sud je oštećenu A1 za ostvarivanje imovinsko-pravnog zahtjeva uputio na parnicu. Ovim se žrtva sada izlaže dodatnoj viktimizaciji, jer da bi ostvarila naknadu štete od Pekovića mora da pokreće novi postupak, otkrije identitet i ponovo prolazi kroz traumu, što predstavlja kršenje standarda zaštite žrtava seksualnog nasilja. Smatramo da je sud morao odlučiti o zahtjevu žrtve za obeštećenje u krivičnom postupku, jer je bilo vremena za određivanje vještačenja njenog psiho-fizičkog stanja, s obzirom na dva „prazna hoda“ tokom suđenja u trajanju od 19 mjeseci bez održanog ročišta.

Dalibor Tomović, advokat oštećene izjavio je: „Smatram da je ovo veliki korak naprijed imajući u vidu da se radi o prvom slučaju ratnog seksualnog zločina u CG. Imajući u vidu da je prvostepeno suđenje trajalo tri godine, a da je od izvršenog krivičnog djela proteklo 33 godine, nadam se da će, u slučaju žalbe odbrane, Apelacioni sud odlučiti prioritarno.“

Ajna Mahmić, pravna koordinatorica TRIAL International Ureda u BiH: „Smatram da je presuda rezultat zajedničkog, dugogodišnjeg i predanog rada preživjelih i organizacija koje se bore za pravdu za žrtve ratnih zločina. Posebnu zahvalnost želim izraziti našoj

klijentici, zaštićenoj svjedokinji – hrabroj ženi koja je, uprkos godinama šutnje, traume i straha, odlučila da progovori i potraži pravdu. Njena odlučnost, dostojanstvo i snaga pokrenuli su ovaj postupak i omogućili da se zločin imenuje, prizna i sankcioniše. Zahvaljujem i njenoj porodici na podršci koju su pružali tokom cijelog procesa – bez njih, ovaj trenutak ne bi bio moguć.“

Tea Gorjanc Prelević, izvršna direktorica Akcije za ljudska prava, Podgorica: „Crnogorsko pravosuđe je ovim pokazalo da može da se nosi za zahtjevnim suđenjima za seksualno nasilje u kojem su žrtve zaštićeni svjedoci. Očekujem da država obezbijedi i da se o imovinsko-pravnom zahtjevu takvih žrtava obavezno odlučuje u krivičnom postupku i da se žrtve poštede dodatne traume. Ova presuda je važna jer nas primorava da se suočimo sa činjenicama o učešću crnogorskih državljana u masovnim ratnim zločinima, i posebno silovanjima žena u Bosni i Hercegovini. Pozivam sve koji nešto znaju o tome da se obrate državnom tužilaštvu. Svi takvi zločini su trajno bolno obilježili živote nedužnih ljudi i njihovih porodica, posebno djece.“